

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

792

Szerző:

Kellér Andor

Cím:

DÉLI POSTA

Forrás:

Egy igazgató és egy karmester

Személy

Esti Hírlap,
(Hely)

1961.
jún. 13.

boldogsága jutott osztályrészeül: beteljesült gyermekkori álma. Övé lett a Royal, elutazott Londonba és Párizsba, s a világ legdrágább artistaszámaikat szerződtette. Emlékirataiban közölt feljegyzése szerint Grocknak, a zenebohócnak, napi ötven angol fontot, Little Titchnek havi 4500 dollárt, a főakkal dolgozó Winston kapitánynak 5400 dollárt, Rastellinek, a zsonglórnek (aki nálunk megbukott) 3000 dollárt, Barbette-nek, a nőmitátornak 2000 dollárt fizetett. Ismerve az artisták zsugoriságát, még azt a kedvezményt is nyújtotta a dúsgazdag, világhíró nevezetességeknek, hogy kávéházában nagy menüt szolgáltatott fel nekik filléres áron. Minden este táblás ház volt. Tarján ragyogott, társai viszont szüntelen dohogtak: mert bár eladtak minden jegyet, nagy összeget fizettek rá az elképesztő gázsik miatt. A mesterségből kiugrott hírlapíró a műsor érdekeltje, társait a bevétel, de tehetetlenek voltak, mert szerződésük szerint Tarján hatáskörébe tartozott a szerződötések joga. Az ex-hírlapíró, aki ezekben az időkben kávé és orfeumigazgató volt egy személyben, minden este a nézőtéren ült, egyetlen percre sem távozott el, elbűvölten gyönyörködve műsorában, Nérónak és egy unatkozó, milliárdosnak egybevegyült, élvezetre vágyó magatartásával, hiszen önmagának hozatta el a varieté csillagait: az előadás végén üdvözült mosollyal fogadta a gratulációkat. Ez volt az az egyszeri eset, amikor az ábránd legyőzte a

haszonvágyat, gondolom, páratlan a világon. A később tönkrement ember boldog volt, mikor alkonyi éveiben diadalmas Royalja földszintjén, a Bohém-tanya helyén, szerény kis eszpresszót nyithatott.

És Márkus Alfréd, a karmester... Ő szerezte a zenéjét egyebek között a „Tenyeremen hordom”, „Az én babám egy fekete nő” és a „Meseautó” című slágereknek, szerzeményeit még ma is játsszák az egész világon. Talán neki volt a legtöbb ismerőse Budapesten, mindennap legalább harminc kávéházba nézett be, csillapíthatatlan kíváncsisággal, örökös félelemmel: kimarad valamiből; mint egy modern Sánta Ördög, leemelte a pesti házak tetőit és belesett lakosai életébe. Ez a remek karmester olyan beidegződöttséggel dirigált, hogy se a színpadot, se a kottát nem kellett néznie, jobbra-balra köszöngött, sőt beszélt is. Minthogy személyesen ismerte a publikum jó részét. Egyszer éppen egy majomszám alatt oldalt fordulva üdvözölt valakit, amikor a színpadon egy csimpánz — nyilván megvadultva a dirigens reflektorfénytől vakítóan szikrázó kopasz, kiborotvált fejétől — kikapta a pálcát a kezéből és nagyot sújtott a karmester fejére. Márkus ijedtében kirohant, másnap pedig közölte: csak úgy hajlandó állását továbbra is betölteni, ha szerződésébe beírják azt a feltételt, hogy soha többé nem vezényel majomszámot. Ez meg is történt

Kellér Andor

Már csak néhány nap, s végre elmondhatjuk: felépült a Lenin körüli színház. A Madách Színház költözik a régi Royal Orfeum helyére; drámát játszanak majd azon a színpadon, amely évtizedekig varietészámok és kupléénekek otthona volt. A nagy váltás tünődést elindító jelképes pillanata ez.

A fiatalok már aligha emlékeznek a Royalra, a pesti élet e nevezetes szórakozóhelyére. De én már gyermekkoromban szülői felügyelettel élvezhettem a délutáni fehér műsorokat és mint kislány, elképedt izgalommal voltam szemtanúja a jelenetnek, hogy a közönség a jegyért való türelkedésben összetörte az előcsarnokot, mert látni akarta Delabarre művésznő és Max Linder táncát, ők mutatták be először Budapesten a tangót. A Royal története egy kicsit a város története is, változó tulajdonosaival és változó közönségével, kedvelt programja az első négy-öt sorban terített asztalnál vacsorázó kiváltságosoknak, és hátrább, a széksorokban helyet foglaló kispolgároknak. Az emlékezet felhőimögül a drukkos Solti Hermin, a rekedt Virág Jenő, a roppant elegánsnak vélt Sándor Stefi — Erdélyi Géza táncospár, a verítékező Dénes Oszkár, táncolólibák, artista fókák, ördögös

japánok, precíz németek, villogó női lábak bukkannak fel homályos kavargásban, meglegendák, anekdoták légiói Bálint Dezsőről, az orfeum egykori tulajdonosáról, a korszak harácsoló karvalyáról, milliós vagyon uráról, aki borbaja elől a halálba menekül, Kurländerről, az egy nyelven se beszélő titkárról, s a nagy karnevál többi múltba vesztett figurájáról.

Az orfeum izgalmas eseménye volt, amikor Tarján Vilmos vette át a Royalt. A pesti okosnak elismert Tarján Viliben kíváncsi gyermeklélek rejtőzött. Külsejében még ötvenéves korában is úgy hatott, mint egy jó húsban levő megöregedett kislány, akinek csillogó szeméből kiolvasható, hogy már zsebében van az a negyven fillér, amivel délután felülhet a hullámvasútra. Az egykori kiváló riporter, szerencsés ember hírében állt, *burokban született*, mondották irigyei. Kártyán nyert pénzből betársult negyedesnek a New York (ma Hungária) Kávéházba. Beleszereftt egyik társába, egy vidéki vendéglős özevegyébe, elvette feleségül, két negyed frigyre lépett, lett belőle egy fél. Kávéháza eleinte remekül prosperált, vagyona gyarapodott, úgy érezte, megvalósíthatja ábrándját: artístákat igazgathat. A kevesek